

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över promemorian *Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning*

Ert dnr KN2024/01642

Vänerns borgs tingsrätt har granskat promemorian utifrån de intressen som domstolen har anledning att bevaka och har med den utgångspunkten följande synpunkter på förslagen.

Förslag till ändringar i miljöbalken (MB)

24 kap 10 a §

6 kap 20 § miljöbalken föreskriver att en specifik miljöbedömning ska göras för ett tillstånd som avses i balkens 7 kap 28 a §. När denna ordning infördes angavs i förarbetena att alla oklarheter om vilka bedömningskrav som ska gälla bör undanröjas och att det därför tydligt bör framgå av miljöbalkens bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar att en sådan beskrivning ska göras i ärenden om tillstånd för en verksamhet eller åtgärd som kan antas komma att påverka miljön i ett Natura 2000-område (prop. 2000/01:111 s. 54). Motsvarande synpunkt synes kunna göra sig gällande även för fall som regleras enligt den föreslagna 24 kap 10 a §, även om det i sådant fall handlar om undantag från skyldighet att föreskriva bestämmelser och villkor för en befintlig verksamhet. Frågan om vilket underlag som ska finnas gör sig än mer gällande om verksamheten, som en följd av undantag, kommer medföra betydande miljöpåverkan. Domstolen saknar en mer ingående analys i dessa frågor, särskilt hur den föreslagna lagstiftningen förhåller sig till relevant EU-rätt – såsom artikel 6.3 i art- och habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG) och artikel MKB-direktivet (direktiv 2011/92/EU) och om vilken utredning som bör krävas av sökanden med anledning av att fråga om undantag enligt 24 kap 10 a § aktualiseras.

Domstolen noterar att det i fråga om kompensationsåtgärder enligt 24 kap 10 a § tredje stycket 3 inte föreslås någon regel om fördelning av kostnadsansvar, motsvarande bestämmelsen i 7 kap 29 a § miljöbalken.

Förslag till ändringar i vattenförvaltningsförordningen

4 kap 3 a §

Begreppet *väsentlig* tyder på att förändringen ska vara omfattande eller djupgående. Innebörden i förslaget är att alla förändringar i de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna som inte innebär god status ska anses vara väsentliga. Det innebär en otydlighet i att något som bedöms som en måttlig förändring (status) ändå innebär en väsentlig förändring.

Det är oklart varför man i punkten 1 använder begreppet *kan antas ha*. Begreppet innebär ett lågt ställt krav på bevis/säkerhet, jämför den osäkerhetsbedömning och bedömning av tillförlitligheten vid klassificering av ekologisk status som ska ske enligt 2 kap 4 och 5 §§ HVMFS 2019:25.

I de vägledningsdokument från EU-kommissionen som hänvisas till anges förändringar i vattnets morfologi och hydrologi utgöra grunden för bedömningar av en förändrad fysisk karaktär. Det framstår som oklart varför även konnektivitet avses inkluderas vid en sådan bedömning.

4 kap 4 b §

Domstolen ser en risk att förslaget inte är förenligt med vattendirektivet (direktiv 2000/60/EG).

Enligt 1 kap 4 § vattenförvaltningsförordningen, jämförd med punkten 1.2.5 i bilaga V till vattendirektivet, och den tolkning av detta som gjorts i de refererade EU-vägledningarna, innebär god ekologisk potential att det trots en kraftigt förändrad karakteristika ska vara ett närmast oförändrat tillstånd särskilt i fråga om migrerande fauna och lämpliga lek- och fortplantningsplatser.

Detta kan tolkas som att det vid god ekologisk potential ska finnas en viss miniminivå av ekologisk funktion, och om man inte uppnår det så ska normen sättas lägre än god. Måttlig ekologisk potential definieras också i punkten 1.2.5. i bilaga V till vattendirektivet.

Förslaget riskerar leda till att god ekologisk potential snarare följer definitionen av måttlig ekologisk potential, eller sämre, och därigenom strider mot vattendirektivet enligt punkten 1.2.5. i bilaga V. I sammanhanget kan påtalas att vattendirektivet medger tillämpning av mindre stränga kvalitetskrav även på kraftigt modifierade vatten om förutsättningarna är uppfyllda.

Konsekvenser för mark- och miljödomstolen

Mark- och miljödomstolen instämmer i bedömningen att normöversyn, där berörda klassificeringar och miljökvalitetsnormer setts över och vid behov ändrats, innan en ansökan om omprövning ges in till domstolen kan vara ägnat medföra enklare och effektivare prövningsprocesser. Det kan dock konstateras att detta inte gäller för de mål som redan är anhängiga vid domstolen eller kommande ansökningar där samverkan redan har skett. Det kan också förväntas ta tid innan nu föreslagna ändringar får faktisk effekt. Såvitt domstolen kan bedöma torde frågor om inhämtande av yttranden enligt 22 kap 13 § miljöbalken kunna uppkomma oftare, åtminstone fram till dess att nu föreslagna ändringar fått avsedd effekt. Domstolen förutser också att det i prövningarna kan komma invändningar om huruvida klassificeringar och miljökvalitetsnormer bestämda enligt nu föreslaget regelverk står i överensstämmelse med EU-rätten på området. Detta kan komma att medföra inte obetydligt merarbete för domstolen.

I handläggningen av detta ärende har deltagit lagmannen Niclas Johannisson, rådmannen Kristian Andersson och tekniska rådet Daniel Isaksson.

Digitalt signerad av lagmannen Niclas Johannisson.